

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เครื่องปรับอากาศนับได้ว่ามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนและชื้น การใช้เครื่องปรับอากาศจึงช่วยให้เกิดความสบายและลดสิ้น รัชกาลูยสภาพอนามัย ทั้งยังป้องกันฝุ่นควันและเสียงมิให้ล็ดลอดเข้าไปในสถานที่ทำงานปรับอากาศ

แต่ก่อนนี้คนไทยยังมีทัศนคติว่า เครื่องปรับอากาศเป็นของใหม่เพือย มีราคาแพงทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าสูง แต่ในปัจจุบันเครื่องปรับอากาศก็ได้กลุ่จนตัวเองแล้วว่ามีความคุ้มค่าสมควรแก่ราคาและค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่พัฒนาแล้วซึ่งมีความแออัดมากขึ้น สภาพสถานที่ก่อสร้างซึ่งเป็นไปแบบตะวันตก เช่น ตึกสูง ๆ ตลอดจนอาคารบ้านเรือน ซึ่งไม่สามารถจะก่อสร้างให้มีรูปทรงโปร่งและใช้การระบายความร้อนจากการหมุนเวียนของอากาศภายนอกอย่างในอดีตได้อีกต่อไป สภาพของอากาศเป็นพิษและเสียงดังหนวกหูจากขบวนการขนบทางถนน เครื่องจักร จำนวนผู้คนที่ร่วมกันใช้สถานที่ต่าง ๆ มีมากขึ้น บัคสมัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นตัวยการบีบบังคับให้เครื่องปรับอากาศกลายเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวันลุ่มัยใหม่ที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ในปัจจุบัน สำหรับในอาคารบ้านเรือนเราอาจจะยังพอกกล่าวได้ว่าเครื่องปรับอากาศยังมีใช้สิ่งจำเป็นนัก แต่สำหรับการพาณิชย์และอุตสาหกรรมแล้ว เครื่องปรับอากาศกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดเสียมิได้ ทั้งใน โรงแรม โรงภาพยนตร์ ภัตตาคาร ศูนย์การค้า บริษัทห้างร้าน สถานที่ทำงานโดยทั่วไป และในอุตสาหกรรมแล้วเครื่องปรับอากาศก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมหลาย ๆ ประเภท เช่น อุตสาหกรรมทอผ้า, อุตสาหกรรมกระดาษ, อุตสาหกรรมประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และชิ้นส่วนละเอียด ๆ ที่ต้องการความสะอาด ความละเอียดถี่ถ้วน, อุตสาหกรรมยา, ห้องคอมพิวเตอร์และห้องควบคุมที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะเห็นว่าเครื่องปรับอากาศได้กลายเป็นบัคสมัยหนึ่งในการประกอบการในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรมซึ่งต้นทุนและค่าใช้จ่ายของเครื่องและระบบปรับอากาศ ก็ได้กลายเป็นต้นทุนส่วนสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับการประกอบกิจการนั้น ๆ ด้วย เครื่องปรับอากาศก็มีลักษณะ

เหมือนกับสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ กล่าวคือในระยะแรกมีการนำเข้ามาภายในประเทศจากกลุ่มประเทศที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสูง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศกลุ่มยุโรป และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น เมื่อปริมาณการสั่งซื้อมีจำนวนสูงขึ้น จึงได้เริ่มมีการพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศขึ้นในประเทศไทยเพื่อทดแทนการนำเข้า โดยบริษัทยูนิเวอร์แซลอิเล็กทริกจำกัด เป็นโรงงานแห่งแรกที่ตั้งขึ้นเพื่อทำการประกอบเครื่องปรับอากาศเมื่อ ปีพ.ศ. 2503 และจากนั้นเป็นต้นมาก็ได้มีโรงงานแห่งอื่น ๆ ตั้งขึ้นเพื่อประกอบเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้นตามลำดับ การประกอบขึ้นส่วนเครื่องปรับอากาศของโรงงานเหล่านี้ขึ้นแรกก็เป็นการสั่งซื้อชิ้นส่วนจากต่างประเทศมาประกอบเป็นตัวเครื่อง หลังจากนั้นก็ได้เริ่มใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตจากวัตถุดิบที่หาได้ภายในประเทศมากขึ้น และการผลิตส่วนใหญ่จะทำตามสิทธิการการผลิต (License) ที่ได้รับจากต่างประเทศทำให้เครื่องปรับอากาศที่ผลิตขึ้นในเมืองไทยมีคุณภาพพหุ-เทียบเท่ากับของที่ผลิตจากต่างประเทศ จนกระทั่งได้มีการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ เพราะกำลังการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ มีมากเกินความต้องการภายในประเทศ และเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ก็ได้มีการจัดตั้งบริษัท เพื่อทำการผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็นขึ้นในประเทศไทย โดย บริษัทกุลธรเคอร์บีจำกัด ซึ่งเป็นบริษัทร่วมลงทุนระหว่างไทยกับออสเตรเลีย ซึ่งในอนาคตแล้วก็สามารถที่จะขยายขอบเขตการผลิตไปผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้นได้อีก เนื่องจากคอมเพรสเซอร์เป็นส่วนประกอบสำหรับเครื่องปรับอากาศ และยังคงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ แต่ถ้ามีการผลิตขึ้นเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยแล้ว ก็เชื่อแน่ว่าจะทำให้ต้นทุนการประกอบเครื่องปรับอากาศต่ำลงอีก และเป็นข้อได้เปรียบที่จะส่งสินค้าเครื่องปรับอากาศไปขายในตลาดโลกต่อไป

ในปัจจุบันนี้จำนวนเงินหมุนเวียนจากยอดขายของเครื่องปรับอากาศในช่วงเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาได้ถึงถึงปีละ 2,000 ล้านบาท¹ ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าเครื่องปรับอากาศได้จำนวนไม่น้อย นอกจากนั้นอุตสาหกรรมประเภทนี้ยังช่วยลดจำนวนผู้ที่ไม่ทำงานหาภายในประเทศ, การฝึกฝนอย่างฝีมือและวิศวะกร ทั้งในแง่ของการผลิต ตลอดจนการติดตั้งบำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศ การแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าอุตสาหกรรม และยังก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการอุตสาหกรรมประเภทนี้จากประเทศที่เจริญทางเทคโนโลยีมายังประเทศไทย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นการพัฒนาทางเทคโนโลยีของไทยขึ้นได้เองในอนาคต รวมทั้งแนวโน้มความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมประเภทนี้ยังมีอีกมากถ้าได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง อุตสาหกรรมประเภทนี้ก็จะแปรสภาพจากการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า

¹"อุตสาหกรรมผลิตเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย." วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพจำกัด (มกราคม 2524), หน้า 27.

เข้า ไปเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำเงินรายได้เข้าประเทศอีกจำนวนมาก เนื่องจากเครื่อง-
ปรับอากาศที่ประกอบจากประเทศไทย ยังมีแนวโน้มในการจะส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศต่าง ๆ
ได้อีกมาก อาทิเช่น สิงคโปร์ ฮองกง ออสเตรเลีย กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน แคนาดา
และประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง

อย่างไรก็ตาม ยังอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศใน
ประเทศไทยมีผู้ทางที่แจ่มใสในอนาคต แต่อุตสาหกรรมประเภทนี้ในปัจจุบันก็ได้ประสบกับปัญหา
นานาประการ นับแต่ถูกมองว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยบ้าง การขาดความสนับสนุนและเห็นความ
สำคัญจากทางรัฐบาล การแข่งขันกันทางด้านการค้าระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน การขาดการควบคุม
มาตรฐานทางผลิตภัณฑ์ ทำให้มี เครื่องปรับอากาศที่ด้อยคุณภาพออกมาแข่งขันในตลาด ซึ่งถ้าทุกฝ่าย
ให้ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาแล้วก็เชื่อแน่ว่าจะทำให้อุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับ
อากาศในประเทศไทย ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงภาวะหิวเสี้ยวหิวต่อผ่านพ้นอุปสรรคและเจริญก้าวหน้า
ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งอันจะนำความเจริญมาสู่สังคมไทยส่วนรวมต่อไป

จากการที่ได้ตระหนักถึงสภาวะการณ์ต่าง ๆ และปัญหาของอุตสาหกรรมประกอบเครื่อง
ปรับอากาศในประเทศไทยเหล่านี้เอง จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนทำการศึกษาถึงอุตสาหกรรม
ดังกล่าวในทุกแง่มุม เพื่อนำปัญหาในวง การอุตสาหกรรมประเภทนี้ออกมาแสดงให้ปรากฏแก่
สายตาของผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นเป็นทางออกของอุตสาหกรรม
ประเภทนี้ด้วย นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ใคร่ขอกล่าวถึง วัตถุประสงค์ที่เพิ่ม
เติม ขอบเขตแนวทางในการศึกษา และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการศึกษาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการค้าดำเนินงานของอุตสาหกรรมประกอบเครื่อง
ปรับอากาศในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาพอที่จะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา โครงสร้างและลักษณะการค้าดำเนินงานของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และการดำเนินงานนโยบายของรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของอุตสาหกรรมประเภทนี้
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่อุตสาหกรรมประเภทนี้กำลังเผชิญอยู่

4. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาของอุตสาหกรรมประเภทนี้

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสัมมุติฐาน

1. ปัญหาของการดำเนินงานของอุตสาหกรรมประเภทนี้ส่วนใหญ่ขึ้นกับ การแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน การขึ้นราคาน้ำมันและค่ากระแสไฟฟ้า การไม่ควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์
2. นโยบายของรัฐไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมประเภทนี้

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัย เรื่องปัญหาการดำเนินงานของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย มีขอบเขตในการศึกษาและเก็บข้อมูลจากกิจการที่มีการประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย เฉพาะกิจการรายใหญ่จำนวน 20 ราย และมีสถานที่ประกอบกิจการภายในเขตกรุงเทพมหานคร ลุมพินี นนทบุรี และปทุมธานี ส่วนข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมจะจำกัดอยู่ในช่วงเวลาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2516 ถึง ปีพ.ศ. 2525 เท่านั้น

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ปัญหาของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยนี้ มีแหล่งที่มาของข้อมูลที่พอแบ่งออกได้ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

1.1 การสัมภาษณ์ จะใช้การสัมภาษณ์และประมวลข้อคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เจ้าหน้าที่ของสมาคมอุตสาหกรรมไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ ผู้ประกอบการธุรกิจประกอบเครื่องปรับอากาศ ผู้ค้าอะไหล่และส่วนประกอบของเครื่องปรับอากาศ

1.2 จากการออกแบบสอบถาม โดยทำการออกแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงสภาพการณ์โดยทั่วไปของอุตสาหกรรมประเภทนี้ ตลอดจนปัญหาและแนวทางในการแก้ไขต่าง ๆ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ประกอบการโดยตรงเป็นจำนวนประมาณ 20 ชุด

1.3 การสังเกตการณ์ จากการศึกษาถึงกระบวนการประกอบในโรงงาน
จริง ๆ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาจาก รายงาน เอกสาร หนังสือ วารสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ และสิ่งพิมพ์
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ รวมทั้ง ประกาศ กฎข้อบังคับ
คำสั่งต่าง ๆ รายงาน สถิติ เอกสารจากทั้งทางราชการและเอกชน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แล้ว ก็จะไปทำการวิเคราะห์ใน 2
ลักษณะกล่าวคือ

1. ในลักษณะของการบรรยาย (Qualitative) คือรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจาก
เอกสาร และการพบปะสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ มาทำการเขียนบรรยายสภาพการณ์ต่าง ๆ ตาม
ความเป็นจริงและความคิดเห็นของผู้วิจัยอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะเป็นลักษณะส่วนใหญ่ที่ใช้ในการเขียน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2. ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงตัวเลข (Quantitative) คือการวิจัยเชิงปริมาณ
ซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการทำเป็นรูปของตารางและมีการเทียบ
เปอร์เซ็นต์ของข้อมูลเพื่อความสะดวกในการพิจารณาเปรียบเทียบ

จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ

ใช้การสุ่มเลือกตัวอย่างผู้ประกอบการด้านประกอบเครื่องปรับอากาศเฉพาะที่เป็น
รายใหญ่ และมีสถานที่ประกอบกิจการภายในกรุงเทพมหานคร ลุ่มทรปรากการ นนทบุรี และปทุม-
ธานีทั้งหมด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 20 ราย จากจำนวนผู้ประกอบการเครื่องปรับอากาศทั้งรายใหญ่และ
รายย่อยภายในประเทศจำนวนประมาณ 30 ราย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องในวงการอุตสาหกรรมประเภทนี้ ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา การดำเนินงาน ลักษณะโครงสร้างของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย
2. เพื่อจะได้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมประเภทนี้ เช่น การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงของภาษีอากร การขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำมัน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรม
4. เพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาของอุตสาหกรรม และหาข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล หน่วยงานราชการ ในการกำหนดมาตรการ และนโยบายในการแก้ไขปรับปรุงอุตสาหกรรมให้ดีขึ้น รวมทั้งการแก้ไขปัญหามาจากผู้ประกอบการเอง

ความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คำ	ความหมาย
เครื่องปรับอากาศ	คือ อุปกรณ์ใช้พลังงานไฟฟ้าในการทำความเย็น เพื่อความสบายในการอยู่อาศัย ซึ่งเป็นเครื่องขนาดเล็กที่ใช้กับที่อยู่หรืออาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก
อุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ	คือ อุตสาหกรรมที่มีการนำเอาชิ้นส่วนอะไหล่ของเครื่องปรับอากาศทั้งที่มีภายในประเทศผลิตขึ้นเองและสั่งเข้าจากต่างประเทศเข้ามาประกอบเป็นเครื่องปรับอากาศตามข้อ 1
ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการเครื่องปรับอากาศ	คือ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมในลักษณะของข้อ 2
เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วน	คือ เครื่องปรับอากาศชนิดที่มีการแยกส่วนเครื่องเป่าลมเย็น (Fan coil unit) และ

เครื่องระบายความร้อน (Condensing unit) ออกจากกัน และใช้งานตามลักษณะในข้อ 1

เครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่าง

คือ เครื่องปรับอากาศชนิดที่ชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศทั้งหมดรวมอยู่เป็นชุดเดียวกัน และใช้งานตามลักษณะในข้อ 1

องค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ
การดำเนินงานของอุตสาหกรรม

คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศอันได้แก่ การขึ้นราคาน้ำมัน การขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้า การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การดำเนินนโยบายของคู่แข่งอื่น และอื่น ๆ

นโยบายของรัฐที่มีผลกระทบต่อ
การดำเนินงานของอุตสาหกรรม

คือ นโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐที่มีผลกระทบต่อการทำงานของการของอุตสาหกรรม คือ นโยบายด้านภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุน นโยบายส่งเสริมการส่งออก นโยบายควบคุมการค้าและอุตสาหกรรม ตลอดจนนโยบายด้านพลังงานของรัฐ

สิทธิในการผลิต (Under license
production)

คือ การที่บริษัทผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศในต่างประเทศ อนุญาตให้บริษัทผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยใช้ชิ้นส่วนและผลิตเครื่องปรับอากาศตามแบบของตน และใช้ชื่อยี่ห้อของต่างประเทศกับผลิตภัณฑ์ในประเทศ

ค่าตอบแทนการผลิตโดยใช้สิทธิในการผลิตคือ
(Royalty)

ค่าตอบแทนที่ผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย จ่ายให้แก่บริษัทผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศในต่างประเทศในการที่อนุญาตให้ตนใช้สิทธิในการผลิต